

Șaguna este aproape istoria poporului român însuși, într'un pătrariu de secol, cât conduse el afacerile și destinele noastre naționale. Așa de strâns viața lui e legată de viața poporului român, așa de tare aceste două se conțesură într'una, cum din cele următoare se va vedé.

D. Bariț ȝise mai deunăȝi, repetînd cele scrise mai nainte despre metropolitul Șaguna: „Acela, care îi va compune biografia in spirit obiectiv, séu după cum se esprime Tacit, *sine ira et studio*, va binemerita de biserică, de patriă și de națiune.“¹⁾ Prea adevărate sunt cele ȝise de d-sa, și scriitoriul acestora sé și adoperă, din modestele-i puteri, a corespunde pe deplin acestei condițiuni esențiale a fiă-cărei scrieri istorice. Numai el ar mai adauge din parte-și spre completare: ca și lectorul încă să nu fiă mai puțin obiectiv, și el încă să binevoiéscă a ceti cele scrise éráși *sine ira et studio*, pentru că numai așa urmându-se, se va poté aștepta, ca cele ce se scriu să se cetéscă in sensul cel adevărat al autorului.

I.

Starea lucrurilor la venirea metropolitului Șaguna in Transilvania.

Mai nainte de a trece la viața și faptele metropolitului Șaguna, mi se vede a fi neapărat de lipsă a vorbi câte cuvinte despre starea lucrurilor la venirea lui in Transilvania la inceputul archiepiscopiei sale in eparchia noastră ardelénă.

Décă vom deschide cartea cea mare a trecutului, istoria vom afla prea lesne, că drumul cel lung ce-l percurse poporul român in Dacia, e cel mai colțuros și mai spinos, si viața lui de seculi pe acest pământ e brăsdată mai mult dureri și de suferințe grele. „Când“, ȝice d. Cipariu, uităm inapoi la istoria poporului nostru și mai ales la

¹⁾ „Transilvania“ nr. 14 din 1873, și nr. 17 din 1876.